

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból nem vállalunk felelősséget.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedeti: betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

Aut. Orth. Izs. Népiskola
S. A.-Ujhely.

Énekekben szakképzett helyettesít-
resünk folyó tanévre havi 100 pengő
fizetéssel. Megfelelés esetén válas-
ztásnál előnyben részesül. Orth. Izs.
Iskolaszék, Sátoralfajuhely.

בית הכנסת

Titen Emez-Imaház

Urak és nők részére minden
áru hely kiadó. Levegős, nagy
imaterem, elsőrangú kántor és
énekkar. Jegyek reggel 8 től
estig. Bejárat P ulai Ede-u. 11.
és Király-u. 16.

Magyar Zsidók Egyesülete
B/osztály.

SZÜKEK felállítását és készítését vállalom.

Ugyszintén minden, az asztalos
szakmába vágó munkát gyor-
san és pontosan eszközök.
Előszoba és konyhaberendezé-
sek raktáron.

Baumgarten E., asztalosmester
Budapest, VII., Dob-utca 27.

REMÉNY

a legjobb és legértelmesebb
zsidó ifjúsági folyóirat.

Szerkeszti: Dr. Molnár Ernő.
Előfizetési díj: negyed évre P 1.60.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Magyar ucca 3.

Új héber könyvkereskedés!

Szántó Zsigmond

könyv- és papírkereskedése

VII., Sip-u. 12. (a hitközség székhá-
zában) megnyitott Ajánlja legolcsóbb napi
áron az összes ünnepi és alkalmi szer-
tartási cikkeket, u. m. Talszim, Tefillin,
Machsorim, Szidurim, stb. Jahzeitáblák
legolcsóbban csak itt rendelhetők
meg.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vastagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettő bor-
ítékban válaszbélyeggel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

ÖCSÉM RÉSZÉRE, ki tanult bór-
kereskedő, jelenleg is állásban
van és kitűnő alkalom kínálkozik
részére önálló egzisztencia (börke-
reskedés alapítására, keresek csí-
nos, háziás, kimondottan vallásos
leányt, megfelelő hozománnyal.
Komoly ajánlatok „Ésesz chajil
mi jimco“ jeligére a kiadóba ké-
retnek.

Különféle

VALLÁSOS papi családból származó
V. éves tanítóképzős növendék
lakásért elvállalná pesti izr. család
gyermekének korrepetálását. Cim
„Tanítóképzős“ jeligén válaszlappal
a „Zsidó Ujság“ kiadójában.

SZERÉNY IGÉNYŰ, feltétlen meg-
bízható, jobb zsidóasszony, önál-
lóan főz, varr, háztartás vezetésére
ajánlkozik, csakis orth. házba, le-
hetőleg magányos urinőhöz vagy
urhoz, hol egy jólnevelt kisleányá-
val nyugodt otthont találna. Vi-
dékre is. Cim: Wesner Márkus,
Bp. IX., Szvetenai-u. 8. III. em.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű li-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomatvány a legkifogástala-
ból készül **Schwartz Lipót**
könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós. Kérjen áraján-
latot.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírközüzemében Debre-
cen, Hunyadi-utca 14.

A nyirbátori jesiva.

Főt. Teitelbaum Naftali főrabbinak
elhatározta, hogy a jövő szemesz-
terre felvesz jesivájába böchero-
kat, kik szorgalmasan tanulni
óhajtanak. Még 20 böchert lehet
kosztnapokkal ellátni.

ROTHBERGER ÁRMIN
a nyirbátori רבני דרבי

Jesiva Békéscsabán.

Tigermann Ignác főrabbi vezetése
mellett az ünnepek után jesiva
nyílik meg Békéscsabán. Nagyobb
böcherok részére menza, kiseb-
beknek kosztnapok. — Böcherok
eddiggi magaviseletüket igazoló
k'szavok birtokában Rojschoj-
desig jelentkezhetnek a főrabbinál.

Ujdonság! Sajtó alatt!

A csodarabbi!

Rendkívül mulattató darab, ugy-
oly olvasásra, mint előadásra.

Aktuális minden alkalomkor.
Megrendelhető utánvétellel vagy a
pénz előzetes beküldése mellett a
szerzőnél: **Schwarz Izidor**
tanító, Kiskőrös. — Ára:
füzetenként P 1.60. — Előadási
engedély 4.— pengő.

ארטה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS gyári orth. főrabbi

in hecsherével ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiadó minőségben minden

szér, csomago- és dobozban

üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa

Győr—Budapest,

Zoltán-utca 14.—

Telefon: 8—22

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa

Telefon: „Ujpest“ 161.

ארטה. כשר

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.

Budapest, VI., Próféta ucca

ז'סידו ו'זסאג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 22.—
6 HÓNAPRA P 12.—
KÜLFÖLDRE 1 P 22.—
Postaszékekönkénti szám: 56791

Hazai orthodoxiánk önérzete

Irta: Deutsch Géza, a budapesti orth. hitközség alelnöke

A félelmetes napok, a »jomim
najorim« komor fensége s komoly
emelkedtsége után a sá-
trak ünnepének verőfénye sugá-
rozza be a zsidó ember lelkét.
»Zman szimchoszenü«, örö-
münk idejének nevezi a hagyó-
mány a szüköszt ünnepét. Hogy
ez az öröm vallásunk szellemében
megnemesüljön és erkölcsi tartalomban
elmélyüljön, a Tóra a sá-
tor és az ünnepi csokor el-
rendelésével eszünkbe juttatja az
ünnep igazi tanúságát. A szük-
kó lehet a békének, a nyugalom-
nak a jelképe; hiszen szombat-
ként könyörgünk az Örökkévaló-
hoz: »üfrojszolénuszkasz
selojmechó — terjeszd ki fő-
lénk békességed sátorát«. De a
szükó a bizonytalanság-
nak, a segítségre szorultságnak
szimbóluma is és ezért fohászko-
dunk, hogy az Irgalmas »jokim
lónueszszükasz Dóvid ha-
nojfolesz«, támassza fel szá-
munkra Dávid roskadozó sátorát.
Örömünk ünnepén, biztonságunk-
nak és bizonytalanságunknak jel-
képe szól hozzánk és a két el-
lentét kiegyenlítődesre talál az
I-tenben való hitben. Ha örömi-
nkben gondolunk gyarlóságunkra,
de egyszersmind a gondviselő
Atyánkba vetett hit által táplált
biztonsági érzetünkre, akkor örö-
münk mentes lesz a léhaságtól s
felületességtől és képesek leszünk
a legszomorubb időkben is eleget
tenni a Tóra parancsának: »ve-
szomachto bechagechó —
örülj a te ünnepeden.«

De a szükó tanítása nemcsak a
zsidó egyén életébe akar vilá-
gítani, hanem közösségünk,
a zsidóság élete számára is előkép.
A zsidóság külső életének bizony-
talanságát, üldöztetését, jogi hely-

zetének megrendülését századokon
át hiven jelképezte a szelek erejé-
nek kített gyenge sátor. E tekintet-
ben a helyzet nem változott. A
Zsidó Ujság hétről-hétre lepe-
regtetni előttünk az események ka-
leidoszkopját s sokszor úgy érez-
zük, hogy a XX. században közép-
kor van. Az orosz golusz kitartha-
tatlán. A lengyel zsidóság helyzete
kétségteljes. A litvániai nemzeti
felbuzdulás antiszemita heccekben
nyilatkozik meg. Hogy Romániá-
ban milyen szomorú a helyzet, azt
minden újságolvasó tudja. Amikor
pedig azt olvastuk, hogy Zentán
templomavatás volt és ennek nyomán
Petrovoszellón felütötte fejét
a vérvád aljas rágalma, akkor dör-
zsöltük szemünket és kérdeztük
magunktól: középkorban élünk-e?
A jelen helyzet »omladozó sátor«
láttára azonban vallásunk optimiz-
musra tanít s reáirányítja figyel-
münket arra, hogy be fog követ-
kezni »a béke sátorának« korszaka
is, az I-ten kegyelméből.

Természetesen ez a remény nem
jelenti azt, hogy nem kell a sa-
ját erőnkől semmit sem tennünk.
Munka nélkül nincs áldás. Csak
a verejtékkel megművelt rög válik
az eső által termékeny. Benső
örömmel látja mindenki, hogy a
hazai orthodoxia kebelében
sok tekintetben föllelhető ez a
munka, amely várja és megérdem-
li az égi áldást. A hitélet fellen-
dült és a zsidóság jövőjének biz-
tosítása: a Talmudtörök és jesí-
vák felvirágoztatása mindenkinek
szívéhez van növe. Nálunk egy
régii álom valósul meg. A mikve
kerül tető alá, mint fáradságtalan
elnökünknek, a hitközség fejlődé-
se szolgálataiba állított eredmény-
dus működésének új, nagyszerű
megnyilatkozása.

De mintha elfelejtenék a szük-
kó mellett az ünnepi csokor taní-
tását. Gyümölcs és illat különfé-
le módon van elosztva az »ar-
boó minim«, a négy ünnepi nő-
vény között, de mégis egybefü-
ződnek. Az orthodoxia keretén be-
lül nem látjuk ezt a szükséges egy-
öntetiséget. Az illat és a gyümölcs,
azaz: a világi rátermettség és a
vallásosság nem dolgozik mindig
karöltve a hazai orthodoxiában.
Épügy, mint sok nem-orthodox
hittestvérünk boldog, ha egy nem-
zsidó meg van elégedve ténykedé-
sével, ugy sok orthodox a tényke-
déseiben mindig a szomszédos
nem-orth. táborba kacsingat....
Ez a külföldi orthodoxiában lehe-
tetlen valami.

Ott tudja, minden magát or-
thodoxnak nevező ember,
hogy legjobban úgy szolgálja
a zsidóságot, ha az orth.
közéletnek állítja szolgálá-
tába erejét,

hagyja a neológiát az ő módszere
szerint dolgozni és nem akar a két
tábor összekötő-tisztje lenni, nem
akar az eszrog illatos gyümölcse
és a hodosz gyümölcstelen il-
lata között egy átmeneti növény-
fajt képviselni. A hazai zsidóság
mai állapotában az orthodoxiának
a feladata »a roskadozó sátor« ide-
jében is a jobb kor, »a béke sátorá-
nak« reményét fenntartani az »ar-
boó minim« tanítása értelmé-
ben való működéssel. Ez az ortho-
doxiának oly nemes és fontos fel-
adata, hogy ennek tudatában meg-
erősödhet minden orthodox em-
ber önérzete, amelynek hiá-
nya néha oly meglepően nyilatko-
zik meg sorainkban.

Reformtörekvések a zsidóságban

Irta: HARTSTEIN LAJOS, az Orth. Izr. Központi Iroda ügyv. alelnöke.

Most Berlin lett újra a szent, hol és honnét az ősi és soha meg nem változtatható zsidó vallást, átförmálni, megváltoztatni és sarkából kiemelni igyekvő tábor szavát hallatja és a szélrózsa minden irányában szétszórja. Ugyanis ott kezdeményezték Mendelssohn és társai, kezdetben még csak burkoltan a zsidó vallás sziklaszilárd, megtámadhatatlan várfalait ostromolni és megingatni, előbb Talmud és később Biblia-kritikájukkal. Mintha tényleg véges emberi ésszel, időről-időre változó filozófiai tételekkel és felfogásokkal az Örökkévaló által a legnagyobb nyilvánosság előtt hirdetett örökös Igazságot (Tojrasz Emsz) vitatni és változtatni lehetséges lenne. A Midrás szerint „Az Örökkévaló pecsétje az Igazság”. Felvetődött az a kérdés, hogy miután annyi sok más vallásparancsok is vannak, miért éppen azt választotta a Mindenható jelképező pecsétjének, mellözve a többiekét? Egy bölcselkedő nagy mesterünk ezt így fejté meg: hogy minden más vallási parancsból eredő pecsétet utánozni és hamisítani próbálnának, ami az Igazság pecsétjével ki van zárva, mert mihelyt utánzat, már megszünt „Igazság” lenni. A reformerek, ott hagyván az ősi vallás biztos, megingathatatlan szilárd talaját, egyrésztüknek már elsődzeni utódaik, másik részüknek unokáik a zsidó vallást nyíltan otthagya, más vallás karjaiba menekültek. A berlini bölcselkedők és a hírhedt braunschweigi „Reformgresszus” résztvevőinek egyetlen ivadékát sem találjuk többé a zsidóság között.

Rothschild Bettina, a „Reichtum und Judentum” c. bölcselkedő elbeszélésében azt igyekszik bizonyítani, hogy már Mendelssohn maga is bensejében a zsidó vallást tagadta, illetve semmilyen természetfeletti vallásban nem hitt, egész igyekezete odairányult, hogy zsidórestvérei vallásuk elhagyására és az uralmon levő vallás látszólagos elfogadására bírja. De mint kitért kihagyott erre semmiestre sem let volna képes, ezért nyilvánosan erősen ellentállt *Lavater* térisi kísérletének, hogy mint a zsidóhithez látszólag hűen ragaszkodónak, könynyebben sikerülhessen kritikái tagadásával a zsidókat lépésről lépésre vallásuk megtagadására bírni. Ha nem is fogadjuk el Rothschild kisasszony ígért állítását szíri szóra,

de a tények igazolták, hogy Mendelssohn iskolájának követői előbb-utóbb a zsidó vallást otthagyták. Ez volt mindig végső befejezése az írott és szóbeli szent Tóránk összes tételeinek bármelyikére vonatkozó megváltoztatási és reformálási kísérletnek. Mert a Tóránk 613 parancsa egy összefüggő egységet képez, ezek közül egyetlen egyet sem lehet érvényteleníteni. *Maimonidesz* megállapítja, hogy „aki azt állítja, hogy a kezeink közt levő szent Tóránk ez a mondata, vagy az a szava nem az Égből való kinyilatkoztatás, az egész Tóránk a tagadójává vált”.

Szent vallásunknak legjobb ismerői, értelmezői és hirdetői, a Talmud-bölcsök, a vallásunkat fentartó és biztosító pilléreket felsorolva, ezen értekezéseiket azzal fejezik be, hogy „és jövén *Chavakük*, egyben állapította azt meg: a hitben Csak ez a megingathatatlan hit tarthatja meg a vallást

Vallásunk nagymestere, a bölcsek *Maimonidesz*, tizenhárom hiteltvet állapít meg, mint a zsidó vallás alapilléreit. Ezeket minden hű zsidó reggeli imájának befejezésével elmondja. Ezek egyike, hogy „Hiszem teljes hittel, hogy a most kezeink közt levő egész Tóra (az írott és a szóbeli) ez adatott Mózes mesterünknek, továbbá, hogy az soha sem lesz megváltoztatva és nem adatik más Tóra a Mindenható által. Hitét elhagyni, vallását megtagadni, a tetteit szabadon választható egyénnek (a כחור = szabad akarat alapján) lehet, de örökös botorság csak gondolni is arra, hogy kényelmi szempontokra és időszerűsége tekintettel egy megmaradható észbeli vallást összetakolni lehessen.

Nem féltjük az orth. zsidóságot és nem aggódunk, hogy egy ily hóbortos mozgalom sorainkban kárt tehetne. Sem belső, sem külső tá-

madás nem ingathatja meg az igazi hit és az ősi valláshoz hűen ragaszkodók bástyáit. Vajjon az orthodoxián kívüli zsidóságra káros befolyással lehet-e a berlini reformkísérlet? Ez már az én illetékességi jogomon kívül esik. De különben az orthodox zsidóság ama álláspontját, hogy a *Sülchon Örűch*-ban kodifikált bármilyen tételnek megváltoztatását és tekintetbe nem vételét reformnak tekintni, e helyen nem akarom alátámasztani és megvitatni. Ezenkívül pedig, amidőn majdnem egy félszázada, hogy felekezeteim érdekeinek védelmében harcoltam és tevékenykedtem, emberileg számítva pályám befejezéséhez közeledvén, az általam nagy fáradsággal inaugurált egymással egyetértő békés fejlődést még igazságos és a megérdemelt szemrehányásokkal sem akarom megbolygatni és veszélyeztetni.

Elégtétel ez mindenestre nekünk, hogy az eddigi kételkedők is végre láthatják, hová vezethet és vezet a régi, ősi hagyományoktól való legkisebb eltérés és a viszonyokkal való megalkuvás. Megingathatatlan hitünk, hogy a kezeink közt levő Tóránk az Örökkévaló, áldott legyen szent neve, adta nekünk és az örökké változatlan marad. Ezért és nem a bármikénti reformálódóért szenvedtünk évezredek óta, ezért mentek énekelve, táncolva, őseink ezrei az ég maglyáira. Ezen szent Tóránk teljes megtarthatásáért, ha valamikor a viszonyok azt úgy kívánják, mi is és gyermekeink is, az Örökkévaló szent nevének dicsőségére, ezen halálunk szemébe forunk nézni, de abból lealkudni egy jottányit sem engedünk.

Kitűnő minőségű

Hutter

שר שזר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

A sátor tanítása

Irta: FISCHER FÜLÖP sárospataki főrabbi

A sátor tanítása nemcsak az egyedhez szól, hanem az összességhez is. Arra figyelmezteti Izrael összességét, hogy midőn betakarítja termését, I-ten kegyelme folytán önálló állami létre fog szert tenni és esetleg hatalom, tekintély, gazdagság leend osztályrésze ugy, hogy népek fogják barátságát keresni és nemzetek fognak hatalmától rettegni, hogy akkor se feledkezék meg I-téről, kinek köszönheti kiszabadulását Egyiptom országából és birtoklását a tejjel és mézzel folyó dus Kánaának. Ne feledkezék meg arról, hogy minő elvek alapjára óhajtja I-ten kinyilatkoztatott szent akaratát felépíteni a zsidó államiséget. Hogy minő események zászlótartójává akarja a Tóra nevelni a zsidó népet. Hogy az i-teni törvény, — mely legilletékesebb utmutatója a szeretet és igazságosság ösvényein haladni kívánó embernek és társadalomnak, hogy ez az i-teni törvény kell, hogy legyen iránytűje, vezérlő fénye nemcsak az egyed, hanem az összesség törekvéseinek is. Ne feledkezék meg arról, hogy egyesegyedül az i-teni akarat buzgó követése biztos záloga az ő népi léte fennmaradásának, boldogulásának. »Pihenjete meg a fa alatt« — Én adni fogom nekik a sátorban lakás parancsát, mint írva van: »Menjete ki a hegyre és hozzatok olajfaleveleket sátor készíteni«, mondják bölcsünk. Ha Izr. biztonságban akar maradni, az i-teni oltalomfájának kellemetes árnyékában, ugy szivlelje meg a szükő tanítását még a magaslaton is. Népi léte magaslaton se váljék dől-

fössé, ne bizakodjék el. Még a földi hatalom napfényes magasságain se ejtse meg őt idegen népek káros példája, kik földi hatalomban, gazdagságban látták népiességük alapját.

Oh, minő ragyogó jövő várt volna Izraelre, hogyha mindenkori megszivlelte volna a szerény szükő tanítását, megelégedett volna az ő Tórája egyszerű szükő-jával

KÉRJE A FÜSZERKERESKEDÉS BEN

A MOST MEGJELENT,
148 RECEPTET TARTALMAZÓ,
SZINES KÉPEKKEL ILLUSZTRÁLT
DR. OETKER-FÉLE
RECEPTKÖNYVET
ÁRA 30 FILLÉR

HA A FÜSZERESNEL NINCSEK FORDULJON KÖZVELEEN HOZZÁNK: DR. OETKER A. GYÁRHOZ BUDAPEST, VIII. CONTU. 25.

A 127 receptet tartalmazó „Hogyan készül a jó sütemény?” c. könyvecskét kívánatra továbbra is ingyen és bérmentve küldöm.

és nem törtetett volna idegen népek bálványai és kéjlakái után. »Oh, ha az én népem hallgatott volna reám és Izrael az utaimon járt volna. — Megelégittem volna őket gabonának kövéreivel és kősziklából folyó mézzel lakattam volna jól őket. De hiszen előre megjövendölte I-ten embere Mózes: »Jesürün meghizik és elragaszkodik. Megfeledkezik I-téről ki őt alkotta, megveti segedelmének kőszikláját. — Jaj Izraelnek, hogy valóra vált ezen jövendölés. S mert valóra vált, ezért vérzik Izrael népe ezer meg ezer sebből évezredek óta!«

De azért a gólusz rozoga sátorában sem hagyta el sohasem teljesen az i-teni Gondviselés Izráelt. Az i-teni oltalomnak szárnyuhogását éreztük mi mindenkori körülöttünk. »Nyilaimat mind elfogyasztom ellenök«, — hangzik I-ten fenyegetése Mózes által. S jaj nekünk, hogy egy kétvezredek multnak szomorú tanulságai igazolják eme fenyegetést. De igaza van ama mélyenjáró magyarzatnak is, mely még eme i-teni fenyegetés mennydörgő szózatától is az i-teni szeretet és oltalom biztató szózatát hallja kicsendülni: »Nyilaimat elfogyasztom ellenök.« Az i-teni Gondviselés »elfogyasztja« azaz megsemmisíti az Izraelnek szánt nyilakat. A történelem számtalan példájával igazolja ezen értelmezés helyességét.

Tehát szivleljük meg a szükő tanítását ugy az élet mélységeiben mint napfényes magaslaton...

— Mint velünk közlik, *Weisz Béla és Tsa.* Bankházának sorsjegyvásárlói a legutóbbi húzásoknál is nagy nyereményeket nyertek. A szombattartó banklapunkban ma közölt hirdetésére ezuton is felhívjuk t. olvasóink figyelmét.

Tartósan ondoláltassa haját, mert ez hónapokig eltart!

Dijtalan bemutatást és felvilágosítást ad;

Kránitz Árpád hölgyfodrász

Telefon: 890—40.

Budapest, IV., Párisi-u. 5. — (Főpóstával szemben.)

Pénz mindenütt

— Két jellemző epizód a cári Oroszországból —

Gordon J. L., a 80-as évek híres héber költője volt. Költészetének iránya az orosz zsidókra szabott Mendelssohn-féle asszimilációs törekvés. Ő mondotta egyik versében: „légy zsidó otthon, ember künn”, amely elv ellen a *lubawitschi rebbe* oly élesen kiköltött egyik legutóbbi levelében, amint ezt annak idején a *Zsidó Ujság* közölte. Gordon prózai írásai is kiválókat szatirikus élük által. Ugyanez jellemzi a most kiadott memoárjait (*Al nehar kevor* — a múlt vizein). A visszaemlékezések közül kettőt közlünk itt, mert jellemzőek az akkori orosz zsidók helyzetére.

1874-ben a szentpétervári zsidó hitközség új temetőt avatott. Gordon, aki akkor hitközségi titkár volt, erre az alkalomra héber és orosz imát írt. A kinyomatáshoz cenzurái engedélyt kellett és a cenzor akkor a kitért, félművelt Brafmann volt, aki több orosz nyelvű könyvet írt egykori testvérei ellen. Brafmann betiltotta az ima nyomtatását. Gordon erre felvilágosításért a cenzorhoz fordult, akitől megtudta, hogy nem engedheti, hogy a zsidók a nem-zsidókért is imádkozzanak, a mint ez az imában benne volt.

— Miért? — kérdezte Gordon, — mondhatta Bölcs Salamon templomavató imájában, hogy a nem-zsidó is eljöhethet a szentélybe imádkozni?

— Igen — felelte a renegát — ezt Salamon megtehetette, de nem a mai zsidók.

— De mit bántja a cenzurát, ha a zsidók imádkozni akarnak a nem-zsidókért, hisz a cenzurának csak

arra kell vigyázni, hogy ne legyen az imában valami államellenesség?

A cenzor végre megengedte a kinyomatást, de magánál fogta a költőt s kezdett neki panaszkodni, hogy ő hányszor védelmezte meg már a zsidóságot az orosz miniszteriumokban. Őneki hatalmában volna ki-
eszközölni, hogy a zsidók az egész orosz birodalom területén lakjanak, miáltal helyzetük mindenképen megjavulna. (A zsidók akkor Oroszországban csak a „cserta”, a zsidó letelepülési körzetben lakhattak.) Mindezt semmi mást nem kér, minthogy a zsidók adjanak neki egy kis nyugdíjat és ilyen értelemben való közbenjárásra kérte Gordont. Ő tett is ilyen lépéseket, de az eredmény elmaradt, valószínűleg, mert a renegát igen sok pénzt akart.

Az elbeszélte esemény után 8 évre, 1882-ben II. Sándor cárt a nihilisták felrobbantották. A zsidók igazán gyászolták, mert annyi század után ő volt az első cár, aki a zsidókat legalább részben emberként kezelte. De a zsidóság meg volt rendülve azért is, mert a merénylő nihilisták között zsidó származásúak voltak. A temetési menetben a zsidóság is képviselőt akart. De a rendezőség ki akarta zárni a zsidóságot. Hogy ez milyen következményekkel járt volna, az előre volt látható. Végre szép szavakért és szép pénzösszegekért megkapták az engedélyt, hogy egy rabbikból és előjárókból álló küldöttség koszorút tegyen le a ko-

porsóra. A koszoru szallagjának feliratát ugyancsak Gordon szerkesztette. Az „Écho” gyászdal eme szavait: „rüach apénu mosiach adojsem nilkad vischiszajszom” akarták ráírni. Nemcsak azért, mert e szavak ezt jelentik: „orrunk lehellete, az Ur felkentje megfogott hálójukban”, tehát igen megfelelt az alkalomra, hanem azért is, mert a héber szavak kezdőbetűi *Ramanow*, a cári család nevét jelezték. A felirat készítője azonban tudósabb akart lenni, a negyedik szót *h*-val írta (*hasém*) és így elrontotta az egész célzást. A szép felirat nem használt semmit, mert II. Sándor utódja alatt hallatlanul tombolt az orosz antiszemita gonoszság.

Ül. Schlanger Bertalanné

a legrégebb és legmegbízhatóbb orth. kóser sajt, vaj, csesz, kókuszszir, fűszer- és csemege üzlet. Kóser Huttermandula szappan és kóser keksz és tortalapok.

Budapest, Laudon-u. 7.

Telefon: Automata 126-72.

Új év! Új szerencse!

Nagy szerencse érheti Önt az új évben, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény szerencsés esetben

500.000 pengő.

Rendeljen tehát sorsjegyet

Welsz Béla és Tsa

bankház, főelárusítónál

Budapest, VII., Dob-u. 9.

Sorsjegyek osztályonként:

Egész Fél Negyed
20.— P 10.— P 5.— P

Huzás: okt. 20- es 23-án.

Szombat és ünnepnap zárva.

A nagyhalászi Jesivában,

főt. Zucker Salamon főrabbi vezetésével, szorgalmas böcherok elhelyezést nyerhetnek menza- és kosztnapokkal. Kellő indoklás mellett kvártélyt is ingyen kap. Csakis eddigi viselkedéséről kszá-u-val rendelkezők jelentkezhetnek Rojschojdesig.

Rubin M. jesiva-gabe.

Az eszrog hazájából

A legtöbb eszrog, ami a kontinensen forgalomba kerül, a görög Korfuból származik. Alábbiakban közlünk egy színes utleírás-részletet a korfui zsidók sajátos helyzetéről.

Korfuba érkezve rövid kirándulást tettem a zsidónegyedbe. A gettó kacsaringós utcáin keresztül eljutottam a rabbi lakásához. A főrabbi elkísért korfui sétámon és sok érdekes dolgot közölt velem a korfui zsidóság életéről:

Történelmi okmányok alapján megállapítható, hogy Korfuban már ezer éve laknak zsidók, mondta a főrabbi. A zsidók javarésze hatszáz évvel ezelőtt Itáliából jött Korfuba a kiűzetésük után. Ezeknek az olaszországi zsidóknak a leszármazottai még ma is olaszul beszélnek. A lakosság legnagyobb része görögül beszél, az olasz beszéd a korfui zsidókra karakterisztikus. Jelenleg kétezer zsidó él Korfuban, a számuk erősek csökkent, mert 1891-ben tízezer zsidó élt itt. Ekkor vérvádmese bukkant fel, szétrombolták a gettót és nagyon sok zsidót meggyilkoltak. Csak akkor szüntette be korfui lakosság a gyilkolást és rablást, amikor az angol hadihajók védelmet nyújtottak a zsidó lakosságnak. A korfui zsidók javarésze elhagyta az országot, Kairóban, Alexandriában, Triestben és Milánóban telepedtek le. A Korfuban maradt zsidók négyötödrésze nehéz testi munkával keresi kenyerét. Kereskedelmi téren elnyomják őket a görögök. A kikötői teherhordó szolgálatot a korfui zsidók látják el. Szombaton szigorú munkaszünetet

tartanak, ezért ezen a napon alig van élet a korfui kikötőben.

A korfui zsidók ötven százaléka, sajnos, analfabéta. Minden törekvése arra irányul, mondja a rabbi, hogy műveltséget terjesszen a korfui zsidók között. Nagy szigorral nehezedik a korfui zsidó lakosságra a katonai szolgálati kötelezettség, amely alól még félszeműeket sem mentenek fel.

A korfui keresztény családok nagyrabecsülik a zsidó szolgálókat. Munkaadójuktól ezek a lányok csak kenyeret fogadnak el, hazulról szigorúan kóser kosztot kapnak, a szüleiktől. A korfui zsidó családapa ügyel a vallásos élet betartására és megtanulja a *sojchet*-funkciót, amelyet maga gyakorol.

— A lakosság most nem ismeri az antiszemitizmust. Ennek oka abban rejlik, hogy (a rabbi) igen jó barátságban van a görög-orthodox metropolitával, aki egész hivatali súlyával arra törekszik, hogy a zsidógyűlölet ne tüsse fel a fejét.

Barber Arnold.

מדוע רבה לאריותא!

בכול ממשד ואומר הננו מודיעים בזה, כי יצא לאור ספריקר וחשוב מאוד הוא הספר הקדוש "ישמח משה"

שני חלקים עדיין מהחלק האלקי מאהיג רבינו משה מייטל בוים זצ"ל מאוה על הספר הקדוש הוא כבר נדפס שתי פעמים בשנות תר"ט ותרנ"ח, אבל מהמת השיבותו כבר ספר תמו ונעשה לקר המציאות.

הספר הנ"ל נגמר בתכלית הופי וההודור בשתי כריכות נהדרות המחוקקות קרוב לשמונה מאות עמודים של רבע בוונקן על נייר (האלצטיין). פרנסק נשלח הנם לכל דורש.

הוצאת "פרדס"

Verlag **Pardes**,
Berlin C 25, Münzstrasse 18.

Cipője e védjeggyel elsőrendű

IV., Kecskeméti-ucca 19.

IV., Kossuth Lajos-u. 2.

VII., Erzsébet-körut 36.

VI., Andrassy-ut 37.

Szeged — Debrecen.

Csak Goldberger-festőt kérünk!

Telefon: J. 392-12.

GOLDBERGER SÁM. F. és FIAI RT

összes gyártmányait, ugymint:

kékfestő, karton, rench, crepp, battist, kanavász, angin, cloth, serge, **barchet,** fehéráru,

fianell, műselymekelmét, **fejkendőket** és mindenfajta maradátkot viszonteladók a legelőnyösebben vásárolhatnak

REINER KÁROLY textiláru bizományi raktárában

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Vállalok bármiféle fehérneművarrást és javítást, függönykészítést, párnamonírozást és terítőösszeállítását saját műhelyemben elvégezve. — Tanulóknak kiképzésre felvételnek.

Kézimunka és fehérnemű ipar

Klauzál-tér és Kisdiófa-utca saroküzlet.

Telefon: József 406-48.

Engländer ünnepi barcheszban vezet.

VIII., Aggteleki-utca 16.

Sóletelhelyezés orth. felügyelettel!
Népszínház-u. sarok.

Ima az orosz zsidókért

— A „Choféc-z Chájim“ körirata —

Az orosz zsidóüldözésekkel kapcsolatban — amelyről legutóbbi számunkban írtunk — a híres radini rabbi, R. Jiszroél Mérir Hakojhén, akit az egész világ a műve nevén mint „Choféc-z Chájim“ ismer, Jojmkipür előtt a következő levéllel fordult a lengyel hitközségekhez:

— Jajkiáltás hallatszok oroszországi testvéreink felől. Ellenségeink ok nélkül elnyomják és üldözik őket s minden eszközzel azon vannak, hogy vallási életüket lehetetlenné tegyék. Ezért Jiszroél nagyjainak határozata szerint külön imát kell imádkozni Jojmkipürkor, az „Avojdasz Hakojdes“ c. szférből, megkínzott testvéreinkért. Kol Nidrékor a jelzett ima előtt el kell mondani a Tehilimból a 74. és 79. fejezetet és Neilónál a 70. és a 109. fejezetet. Felkérem az összes zsidó lapokat, hogy közöljék az „Avojdasz Hakojdes“-ből az erre vonatkozó imát. (Aláírás)

Az „Avojdasz Hakojdes“ c. munkát a Chido (Chajim Joszef Dovid Azülo) adta ki a XVIII. században. A hivatkozott ima magyar fordításban a következő: „I-tenünk, őseink I-tene, Jakojv hatalmasa, Jiszroél szentje, az elmondott tehilim-ének érdemében fordulj kegyesen és irgalomban, elnyomott, megkínzott testvéreink felé, különösen azokhoz, akik Oroszországban laknak. Mentd meg őket ellenségeiktől, akik vallásuktól elakarják távolítani őket, óvd meg őket bajtól, éhségtől, fogságtól, lealázástól, felelemtől és fájdalomtól. A fennhéjázó i-tenteleneket alázzad és taposd le. Irgalom királya, mentd meg Jakojv fiait a gyűlölettől, hi-

usítsd meg az ellenük támadók szándékait, nézd a mi bajainkat, vigyed a mi ügyünket, hadd tudja meg mindenki, hogy te vagy Jisz-

roél szentje és megmentője. Örök-kevaló, tégy csodát a Te szent tanod kedvéért, őrizzed különösen az Oroszországban elnyomott zsidó népedet, szent nevedben erősítsd és segítsd őket, támassz nekik szószólókat és hallgassad meg imáikat“.

ANEKDOTÁK

Egy neológ rabbi hallotta és mesélte el a köv. igen szellemes anekdotát: Mikor a legelső „prédiger“ meghalt, egyenesen felszállt a mennyországba, hogy elfoglalja ott is az őt megillető „mizrach“-ülést. A mennybéliék azonban zavarban voltak, mert új lévén a foglalkozás, nem tudták, micsoda szerzet ez. — „Mivel foglalkoztál a földön?“ — hangzott az első kérdés. — „Prédikáltam“. — „Miazt, hogy prédikáltál?“ — „Szónokoltam a hitközségemnek a templomban, a házban, a temetőben“. — „Tehát rabbi voltál és döntöttél rituális kérdésekben?“ — „Ezt nem tehettem, mert ilyen kérdésekkel senki sem fordult hozzám“. — „Hát akkor mit csináltál?“ — „Magyaráltam az erkölcsöt“. — „Tehát műszert mondtál, aféle magid voltál?“ — „Dehogyan — feleli sértődötten — én sokkal magasabb színvonalon állottam, beszéltem a legfőbb jóról, a legszebb erényekről“. — „No és az emberek hallgattak rád és megjavultak?“ — „Igen“ — felelte önérzetesen a „prédiger“. — Az égiek visszavonultak és a következő itéletet hozták: Minthogy eddig még nem hallottak erről az új foglalkozásról, a prédiger helyet foglal a kapu előtt és vár, míg felérkezik valaki olyan, aki az ő prédikációjától jobb utra tért és a legelsővel beengedik őt is a mennyországba... A „prédiger“ pedig azóta még mindig ott áll és vár a mennyország kapuja előtt...

Egy amhórec zsidót nagyon ambicionálta a talmudtudósoknak kijáró morénü (mesterünk) cím. Elment a rabbihoz, bemutatott

egy jól hizott libát áldozatul és kérte a cimadományozást. A rabbi, tekintettel buzgó hívének áldozatkészségére, megadta neki a „morénüt“. Ekkor egyik tréfamesztere a községnek odament az újdonsült rangemelihez és így szólt hozzá: A tulvilágon, ahol mégis csak van igazság, nem fogsz tudni minjanban imádkozni. A tudósok azt fogják mondani, nem vagy közéjük való, mert tudatlan vagy. Az amhórecok meg nem fogadnak be tizük közé, mert „morénü“ címéd van. A megijesztett balbósz kétségbeesetten a rabbihoz sietett, aki eképpen vigasztalta meg jámbor hitét: „Majd segítünk rajtad, szerezz még kilenc hozzád hasonló, áldozatokkal és akkor lesz a tulvilágon külön minjanotok...“

A vilnai gaonnak tulajdonítják a következő megállapítást: Mit jelent „pilé pelim“ (Csodák csodája)? Csoda, hogy rongyból papírt tudnak gyártani. Csodák csodája, hogy a papírból újból rongyot gyártanak egyes könyvek szerzői...

Szokásban van általában, hogy az emberek könnyebben gyakorolnak jótékonyt egy sánta, béna, vagy vak emberrel, mint egy talmudtudós kéregetővel szemben. Egy tudós pap a következő magyarázatot adta erre: Azért adnak szivesebben egy nyomorék embernek, mert az adakozók félnek, hogy ők is hasonló helyzetbe kerülhetnek. Attól azonban nem kell félniük, hogy tanult emberhez hasonlóvá, azaz tudósokká válnak...

הג הסוכות

A Tóra parancsa szerint hét napot sátrakban kell laknunk, mert I-ten őseinket is sátrakban lakatta, amidőn kihozta őket Egyiptom országából. Bölcséink magyarázatát keresik és adják is annak, hogy miért üljük össze a sátrak ünnepét, melynek jelentősége szorosan összefügg a kora tavasszal történt egyiptomi kivonulás nagy-szerű eseményével. A magyarázat szerint a zsidóság a sátrak őszi időben való ünneplésével kifejezésre juttatja rajongó i-tenszeretét, amely áldozni kíván a végtelen jószágáért akkor is, amikor az őszi szél hideg fuvallata mindenki más a szobák enyhe melegébe készlet.

A sátor a fölöttünk örökös i-teni gondviselést szimbolizálja; hiszen egyes bölcséink szerint, őseink sátora alatt nem a fából és más anyagokból rótt menedéket kell értenünk, hanem az i-teni dicsfény fölöttünk virrasztó kegyelmét.

Az ünnepnek van még más neve is: chág hooszi, a betakarítás ünnepe. A földműveléssel, gazdálkodással foglalkozó őseink őszi dőt gyűjtötték be az egész évi verejtékes fáradságuk eredményét, gyümölcsét: az életet adó gabonát. És mint a szorgos gazda, aki elvégezte munkáját, melynek áldása egész évi szükségletét fedezi, örül a megtelt szérűnek és a megrakott hombárnak, úgy örvendett a zsidó ember szive is, I-ten áldását látva keze munkáján. Ebből következik az ünnep harmadik neve: zmán szimchoszénü, örömünk ideje. Ahhoz azonban, hogy ünnepünk teljessé váljék, nem elegendő a magunk öröme, hanem legszentebb erkölcsi köte-

lességünk, hogy kegyes adakozással a szegények és szűkölködők keserves sorsát is örömteljessé változtassuk. A zsidó szív csak akkor örül, ha van, aki vele örüljön.

Szükség az ünnep örömét a szentély fennállása idejében fokozták a vizáldozatokkal kapcsolatos ünnepek. A bő esőzésért az ünnep mind a 7 napjának reggelén vizáldozatot mutattak be I-ten színe előtt. Az áldozáshoz szükséges vizet a Jeruzsálem mellett fakadó Siloach-forrásból merítették. Ezzel kapcsolatban az ünnep első napjának kimenetelekor papok és leviták fáklás mutatók, tánccal és énekkel egybekötött nagy mulatságot rendeztek (szimchász besz hasojévó). A férfiak, a szentélynek számukra fenntartott előcsarnokában, — melyet e célra jó előre berendeztek — foglaltak helyet, míg a nők a szentély falából kiálló parkányzaton róttak emelvényt erre az alkalomra. Ötven rőfny magas négykaru aranygyertyatartók vakító fáklafénye ragyogta be az ünnepek színhelyét, de a hatalmas sugárözön egész Jeruzsálemet is fénnel árasztotta el. A gyertyatartókat, melyeket a főpap byssus palástjának foszlányából font kanóccal láttak el, létrákon állva a szolgálatot teljesítő fiatal papok táplálták olajjal.

Az éjszakát rajongó lelkesedésben, ihletett hangulatban, bölcs tanítások, vallásos énekek, dicsőimuszok éneklésével virrasztották végig. A hajnal pirkadását a leviták kúrtharsogással jelezték, amely egyben jeladás volt az áldozathoz szükséges víz merítésére is. Utá-

na a tömeg megindult a keleti kapu felé, hol újabb kúrtharsó a szentély szentélye felé fordult, hogy alázatos szívvel hajoljon térdre az i-teni mindenhatóság fenséges színe előtt.

A misna azt mondja: »aki nem látta ezt az örömet, nem látott örömet életében«.

Hagyományaink szerint I-ten ezen az ünnepen határozza el, hogy hol és mennyi eső essék. Azért választották a viz mellett tenyésző négy növényt ünnepi csokornak, hogy a világtájak minden iránya felé való lengetésével, bőséges esőért, a viz életfakasztó áldásáért könyörögjünk a világegyetem Urához.

Az egyenes, sudár palmaág hasonlít az ember gerincéhez, melynek veleje az agyban végződik; a mirtuság levélalakja a szemünkhöz, a füzfaágé a szánkhoz, az eszrogé pedig a szívünkhöz hasonlít. I-ten áldására csak azzal tehetjük érdemessé magunkat, ha szívünket és agyunkat, érzéseinket és gondolatainkat is megszenteljük és I-ten szolgálatába állítjuk.

K. A.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.

Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

„Elite“ szappan „Elite“ szappan

Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy ujonnan berendezett orth. kóser pipere- és mosószappan gyárat létesítettem, mely ugy árban, mint minőségben felveszi a versenyt az eddigi gyártmányokkal. — Barni, kókusz és mandulaszappanok. — Szállítás 20 kg.-os postacsomagokban és vasúton 50 kg.-os ládáknak, utánvétel mellett. — **Eszközölni próbarendelést, állandó vevőm lesz.** — Teljes tisztelettel **Elite szappangyár, Budapest (Cégt. Papper Sándor).** — Iroda: **Dob-utca 19.** Gyár: **Kender-utca 7.**

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók

מצבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.

Szombat és ünnepnap zárva.

Percz: Férj és feleség

... Chájim egyszerű hordár.

Ahogy terhe alatt görnyedve át- megy az utcán, alig látszik ki a csomagból. Ugy rémlik, hogy a csomagok maguk láthatatlan lábakon járnak, de nehéz lélekzete ki- hallatszik a cökmökből.

Most lerakja terhét, kiegyenesíti testét, nagyokat fúj, rongyos ka- bátja szélével megtörli izzadt hom- lokát és befut az udvarba. A ka- pura támaszkodik, felemeli nagy fejét úgy, hogy szakálla és orra nem egy vonalban áll és kiált:

— Chane!

A padláson megnyílik egy ablak, egy kecses kis asszony-fej buvik ki rajta.

— Chájim, te vagy?

Egy percig gyönyörködve néz- nek egymásra. Aztán a férfi pénzt vesz ki a zsebéből, papírba gön- gyöli, az ablakba hajítja és az as- szony megkapja a levegőben.

— Csodálatos teremtés! — mo- solyog Chájim s alig tud a helyéről elmozdulni.

— Menj, fiam, menj! — szól az asszony édes hangon. — Nem érek rá az ablaknál állani, vissza kell mennem a gyermekhez. Konyhába vittem a bölcsőjét, most főzök és ringatom egyszerre.

— És hogy érzi magát?

— Jobban van!

— Hála I-tennek. És Henye?

— Elment a varrodába.

— És Jószele?

— A chéderbe, természetesen.

Chájim köszön, elmegy s Chane utána néz, míg csak alakja telje- sen el nem vesz. Pénteken hosz- szabb diskurzus szokott köztük le- folyni.

— Mennyi van a papírba gön- gyölve? — kérdi Chane.

Fél, hogy kevés lesz szombatra.

— Hát mennyire van még szük- séged?

— Még kell pénz kenőcsre a gyermeknek. Kell még gyertya. Hus már van egy és félkiló, de bor- kidü-s-re még nincs és még... még!...

Felsorol mindent és egy hosszú eszmecsere után végre megegyez- nek, hogy fő az orvosság és a gyertya, anélkül nincs s abesz.

És mindamellett, ha a gyerme- kek egészségesek és a »kugli« sike- rül, a család végtelenül boldog. Chane meg valósággal remekel a kugli készítésében. Folyton hiány- zik neki valami, hol tojás és szom- batra mégis pórhanys, édes kug- lit ad az asztalra.

— Hja, az angyal főzte, — nevet Chane boldogan.

— No persze — mondja Chájim, — hát nem vagy te angyal? Keve- set szenvedsz te a gyerekektől és még tolem is, ha néha rossz ked- vü vagyok? És te egy hangos szót sem ejtesz ki soha..

Chane mosolyog a gyönyörűség- től és az ura folytatja:

— És mi a te egész életed itt ezen a világon? Magad is, gyer- mekeid is rongyosan, mezitláb jár- tok. Aztán én, micsoda ember, mi- csoda zsidó vagyok? Még a ze- mire szót sem tudom elénekelni!

— Mégis hűséges férj és jó apa vagy, — vigasztalja felesége. — Adjon I-ten minden zsidólány- nak ilyen férjet. Nekem engedje meg, hogy veled öregedjek meg.

És oly szeretettel, oly gyöngéd- séggel néznek egymásra, mintha csak az előbb léptek volna ki a chüpe alól...

Hát igaz, szegény Chájim a ze- mire szót sem tudja elénekelni, de azért szombat délután alvás után még elmegy a kis Bészhamidros- ba »tórát« hallani. Egy szegény dájen adja ott elő a heti szidrá- t a tanulatlanabb közönségnek.

A dájen nyújtott, monoton han- gon olvas és magyaráz, a hallgatók alig bírják elnyomni az ásitást... De ha a másvilág kerül szóba, ha beszél a »gehenem«-ről, hol forró üstökben főzik a gonoszokat és a »gan éden«-ről, hol üdvözültek ül- nek és tanulnak, ilyenkor felébred a nép és mozgolódní kezd. Nyi- tott szájjal, kipirult arccal és he- gyezett fülekkel lesik a dájen min- den szavát.

És Chájim a kályhára támasz- kodik, szeme megtelik hol az öröm, hol a bánat könnyeivel. Együtt szenved a gonoszokkal, velük für- dik forró szurok-lávában, velük vág fekete fákat irdatlan sötét er- dőben, velük tévelyeg utatlan, kop- pár sivatagokban. És együtt élvezi a jámborokkal a gan-éden örömeit, a titkos fényárban sütkérezik, be- csületes porciókat kap a Livjoszon- ból, óh végtelen boldogság!

De a dájen megcsókolja a köny- vet, beteszi és a szegény Chájim hirtelen visszazökken lebbe a világ- ba... Levegő után kapkod s fájd- almasan felsóhajt: I-tenem, ha én nekem és feleségemnek meg gyer- mekeimnek csak egy kicsike kis helyet tudnék szerezni a gan-éden- ben!...

Haj, haj nem vagyok rá érde- mes, nem vagyok érdemes.

Egyszer erőt vett rajta a kétség- beesés és előadás után hozzálé- pott a dájénhoz:

— Rabbi — szól remegő han- gon, — hogy tudnám én magam- nak »megszerezni« a másvilágot?

— Tanulni kell fiam, tanulni — feleli a dájen.

— De én tudatlan ember vagyok. — Tanulj legalább misnát vagy pereket.

— Hisz mondom, — szól fájd- almasan, hogy tudatlan vagyok.

— Mondj tehilim-t minden nap.

— Hiszen nem értem.

— Hát mi a te foglalkozásod? — kérdi a dájen szánalommal.

Wesila mosás a legideálisabb

Pesti mozaik

Uj zsidó lap — Ki az a magas hely? — Ki korán virraszt, hamar elalszik

Mivel nem tartjuk sem a zsidó- ságot, sem a felekezeti sajtót csa- ládi hitbizományak, publicisztikai kötelességünknek tartjuk hirt ad- ni egy új felekezeti orgánusról. Az új lap címe »Szombat« és szer- kesztője dr. Kenéz-Kurländer Ede. A most megjelent első számból még nem derül ki tisztán az irá- nya, de mindenesetre kiviláglik belőle a neológ rétegek őszinte felvilágosítására irányuló törek- vés. Már maga ez a cél rokonszen- vessé tesz minden kísérletet a gon- dolkodó orthodox ember előtt. Ilyen szempontból például érté- kesnek tartjuk a »Sándor Pál és a Schulchan Aruch« c. cikket, amely szót emel ama abuzus ellen, ame- lyet a zsidóság szent kodexe ne- vének hangoztatásával üznek. Mi- lyen igaz az a megállapítása: »aki beretválkozik, tréflit eszik, szombaton ir és szivarozik, anaak nem illik és nem szabad hangoz- tatnia, hogy mi a Sulchan Aruch alapján állunk«. És milyen helytál- ló a következő kijelentés: »Tem- plomban orgona, ez az excellen- ter katolikus hangszer, már any- nyira idegenszerű szokás, hogy a hagyományhűséggel egyáltalában nem egyeztethető össze. Minder- re Sándor Pál és más jóhiszemű laikus bizonyára nem is gondol, amikor a »Sulchan Aruch«-ot em- legetik«. És talán a fogalmak nem volnának oly összekuszáltak és a zsidó közélet tisztességesebb vol- na, bár nem is olyan jövedelmező, ha neológ részről is őszintén meg- mondanák, mi a Sulchan Aruch konzekvenciája a mostani feleke- zeti életben: »első sorban detroni- zálni kell az összes jelenlegi főpa- pokat és hittanárokat, akik a se- mináriumból kerültek ki. Az orgo- nát be kell szüntetni, a női karzatra sűrű rácsokat felveretni és az al-

memórt a középre helyezni«. Mindeme sok igazságos meg- állapítás dacára vagy miatta nem igen hiszünk a »Szombat« jövőjé- ben. Ennyi őszinteséget a felekezeti közéleti fakörök Ma- gyarországon, valamint a felületes olvasók egyszerűen nem bírnak el.

Dr. Fischer Benjámín rombach- uccai főrabbi — mint halljuk — s a b o s z s ü v ő alkalmából mon- dott beszédében rendkívüli határo- zottsággal visszautasított minden reformkísérletet, bár milyen »ma- gas helyről jöjjön«. Azonban máig sem tudják, hogy milyen »magas helyre« célzott. Hisz a neológia ve- zérifériái vetélkednek abban, hogy hagyományhűségüket hang- sulyozzák. A berlini liberális vi- lágkonferencia pedig mintha di- rekt arra a célra tartódott volna meg, hogy meglehessen állapítani, milyen orthodox szellem uralko- dik a magyar nem-orthodox zsi- dóság körében.

Avagy a főrabbi a pesti izr. hitközség új intézkedésére célzott? Félünnepen, csütörtök este 7 óra- kor a dohány-uccai templomban teljes körussal virrasztó i-tentisz- telet lesz. Az új intézkedés neve: »Hosano Rabbo és Misné Tauro virrasztó estje«. Ez az elnevezés igazán pesti speciálitás. Olyan, mint a boldogult Feldmann rabbi »há- mas-kollégiumi elnöksége«. (rojs beszédin sel selojso), mely szintén páratlan a zsidó szokásokban. De nem kell megbotránkozni az uji- tásón, mert beleillik a leánykonfir- máció és a külön női i-tentisztele- tek stílusába. Sőt meg kell állapi- tani, hogy az új intézkedés tul- konzervatív. Mert ki hallott már egy orthodox kehillóban, hogy hojsáno-rabókor a »virrasztás« megkezdik — 7 órakor?

— Hordár vagyok.

A dájen gondolkodik néhány percig s felel:

— Hozzál hát minden este vi- zet a Bészhamidrosba a tudósok- nak.

Chájim arca felragyogott.

— És akkor érdemessé teszem magam?

— Az I-ten kegyelmével..

— Rabbi, és a feleségem?

— A férj trónuson ül a gan- édenben és a felesége a mellette levő zsámolyon, — ez már így van.

Chájim hazament. »Güt Woch«-t kívánt, de nem kapott feleletet; felesége áhitatosan imádkozott, imádkozott férjéért, gyermekeiért. Chájim egy darabig csak nézte, nézte s gyönyörű melegség töltö- te el a lelkét.

— Nem, Chane, nem engedem! — kiáltott fel hirtelen tuláradó szívvel. — Semmi áron sem egye- zem bele, hogy te a zsámolyon ülj. Én felemellek téged, mellém ültetlek, elférünk mi ketten egy széken. A jó I-ten megengedi ezt nekem. Igen Chane, meg kell en- gednie!...

Ismét itt az alkalom!

Ezer meg ezer ember nyert már a **m. kir. osztálysorsjátékon**

Ma majdnem mindenki vesz osztály- sorsjegyet, mert kis összeggel egyszerre nagy vagyont nyerhet

Október 20-án kezdődik

az új sorsjáték, nagyon ajánlatos, hogy **még ma rendeljen egy sorsjegyet bármely fő- elárusítónál,**

mert akkor **reménye** biztosan lesz, **sőt várhatlanul még is gazda- godhat!**

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

500.000

Jutalom és nyeremények készpénzben:
300.000, 200.000, 100.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 stb., stb. pengő, összesen több mint **6 millió pengő,** mely összeget azonnal kifizetik.

A sorsjegyek fele nyer!

Az I. oszt. sorsjegyek hivatalos ára:
Egész **20 P,** Fél **10 P,** Negyed **5 P.**

Egyedüli szombattartó **DOBOZGYÁR** Egyedüli szombattartó
Rottenberg A. Budapest, Amazon-u. 6-8
Telefon: József 380-83.

Hajszálak kiirtása

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrásy-ut 38. I. em.

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajlétávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legtekélyesebb.

HIREK

NAPTÁR

szombat, vasárnap

szombat kezdete (Bpest): 5 óra 15 p

Ünnep kimenetele „ 6 „ — „

Hétfő—csütörtök *Chojlhamojéd*

Péntek *Hojsanó Rabó*

szombat, vasárnap

szombat kezdete (Bpest): 5 óra — p

Ünnep kimenetele „ 5 „ 45 „

A beköszöntő ünnep alkalmával előfizetőinknek és hiveinknek vig ünnepet, שמחה ויום טוב-t kívánunk.

A Zsidó Ujság

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig nemzetközi postautalványon eszközölhető. — Romániában az előfizetési összeg (évi 600 lei) az Anglobankhoz Nagyváradra küldendő „Groszberg Jenő, Oradea“ folyószámla javára.

— Reich Koppel főrabbi előimádkozása. A pesti orth. hitközség főtemplomában a kimondhatatlan áhitatos jojmkipüri hangulatnak gyönyörű befejezése a Neiló-ima volt. A zsinagógában ájtatoskodó közönség nem is merete feltételezni, hogy a templomban tartózkodó agg főrabbi fogja a Neilo-imat recitálni. Reich Koppel főrabbi azonban, mihelyt a mincha utolsó akkordjai elhangzottak, felállt, odalépett az »előimádkozói« polc elé s a hivek nagy lelki örömeire megkezdte az imát. Az egyórát tartó, fárasztó előimádkozást az aggastyán nagyszerűen bírta, megvalósítván ezzel a szent ígét: »vekojvé hasém jachlifü kojach — az I-tenben bizók megjavulnak erőben«. A Neilo befejezésével szünni nem akaró üdvözlettekkel árasztották el a hódolva tisztelt patriarchát.

— A budapesti orth. hitközség előjárósága, óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök indítványára — egy korábbi fürdővételi kombinációval ellentétben — egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy a hitközség Kazincy-utcai telkén felépítteti a hitközség mikve-jét. Az építkezést mindjárt az ünnepek után kezdik meg.

— Rabbikonferencia Huszton. A múlt hetekben Huszton több rabbi jelenlétével összejövetelt tartottak, amelyen elhatározták a ruszinszkói hitközségek egy nagyobb egységben való összeolvastását, mert amióta az orthodox iroda ruszinszkói expozitúrája megszűnt, a hitközségekben fejtelenség uralkodik. Az iroda megszervezése a ruszinszkói hitközségi viszályok következtében igen nehéz lesz.

— A braziliai konzul zsidó kinézése. Brémában legutóbb horogkeresztes suhancok utcai botrányokat csaptak és zsidóknak tartott járókelőket inzultáltak. Ugyanez a sors érte a braziliai konzult, zsidónak vélték, földre tepertek és jól elverték. E végzetes tévedés után a rendőrség, a mely egész addig sohasem tudott a merénylők nyomára jutni, nem sokára rá el is fogta a tetteseket, akiket a braziliai konzul fekete haja és élénk temperamentuma oly kómikusan megtévesztett.

— A nagyváradai Ción-templom jubileuma. 50 éve lesz október 14-én annak, hogy a nagyváradai neológok kiváltak az orthodox hitközségből és felépítették maguknak a Ción-templomot. Ez alkalommal csendes ünnepet rendeznek az összes erdélyi neológ hitközségek részvételével.

Megjelent a közkezdelt

Ceeno-Üreen ó

magyar nyelven, finom papíron nyomtatva. — Ára fűzve 10 pengő, díszvászonkötésben 12 pengő. Szétküldés az összeg előzetes be-
küldése után vagy utánvétellel: Goldstein Józsuá cég könyvnyomdája Dunajska Streda. (Dunaszerdahely, Szlovenszkó.)

— A zentai vérvád körül. A Zsidó Ujság megírta, hogy a zentai szefard templom avatásában kapcsolatban rituális vérvád rágalom merült fel Petrovoszellő-n. A rágalom okozta izgalom már lecsendesült, de az esetek ismétlődése megakadályozására a jugoszláviai keresztény felekezetek vezetői tiltakozást fognak kibocsátani az ostoba vád ellen. Ez alkalommal megemlítendő, hogy az izgalmas időkben, amíg az állítólag „levágott“ leány elő nem került, az egész jugoszláv sajtó a legkorrektebben viselkedett és egy lap sem akadt, amely demagóg izgatásra használta volna fel a nép felizgatott fantáziáját.

— A pajesze miatt elítélt. A tarnopoli dájennek, R. Hersch Fränkelnek, be kellett vonulni katonának. Mikor le akarták vágni szakállát és pajeszét, fizikai ellentállást fejtett ki. Erre a törvényszék 4 hónapi börtönre ítélte. A new-yorki rabbiszövetség erre intervencióra határozta el magát. Egy kiváló lengyel ügyvédet, dr. Hofmohl-t sikerült az ügynek megnyerni és ő azt akarja bizonyítani, hogy az ítélet téves, mert azért senki sem büntethető, ha vallási parancsait követi, még ha ezzel meg is sérti a katonai fegyelmet. Élénk érdeklődéssel várják a legfelsőbb katonai törvényszék döntését.

— Áldatlan viszály az erdélyi orthodox sajtóban. Szatmáron egy „Bész-Vaad lachachómim“ című rabbinikus folyóirat már régebben jelenik meg. Pár hónappal ezelőtt Déván megindult egy a jesivák növényeinek ügyét szolgáló „Habóchür“. Az utóbbi folyóirat legutóbbi számában azt látjuk, hogy a két lap között a legádázabb viszály dúl. A „Habóchür“ a szatmári organumot azzal vádolja, hogy egyszerűen nem bírja elviselni a konkurenciát. A két lap egymásról a legnagyobb udvariassággal beszél, sőt a benső családi eseményeket is pellengére állítják. A józilis és az orthodoxia nevében sajnáljuk az egész termékellen herce-hurcát.

— Sirkőavatás. Erev Jojmkipür napján emeltek siremléket a régi orth. temetőben, a tavaly, élete delén elhunyt dr. Kaba Imrének. A sirkőavatáson képviselve volt az orth. hitközség és Chevra előjárósága, a fővárosi zsidó társadalom színe-java, a tőzsde stb. A család, ill. rokonság nevében méltóságos Dános László, kormányfőtanácsos róttá le kegyeletét s keresetlen szavakban méltatta a megboldogult érdemeit.

— Segítség egy hazátlan zsidó gyermekeinek. Szivettépő levelet kaptunk a világháború áldozatainak egyik szánandó válfajához tartozó zsidó embertől. „Az államnélküliek“ szomorú tömegéhez tartozik. Azaz azokhoz, akiket az egyik állam kiutasít, a másik be nem fogad. Őt is kiutasították Magyarországból, de Szlovákia nem engedi be. Most ismét Magyarországon van. Három ártatlan gyermeke van, akikkel együtt éheznek. Kénytelen tehát a jószívű emberkehez folyamodni, adjanak valamit fehérműt, vagy ruhaneműt, vagy pénzegélt. Érdeklődőknek a címet megadjuk „Gólesz“ jelígyére.

— A galántai jesiva-összejövetel. Igazi ünnepe volt a galántai jesivának, de az egész szlovenszkói orthodoxiának is a Rojshasonó előtt a galántai jesiva-menza érdekében megtartott összejövetel, amelyről előzőleg mi is közöltünk értesítést. A péntek esti „kabolasz saboszt“ az összesereglett növendékek ünnepe volt: Buxbaum Józsuá főrabbi végezte. Utána 100 vendégnek terített szombati lakoma volt, az asztalfőn a főrabbi foglalt helyet. Mindhárom szeüdo egyesítette egy családdá a mestert és „fiait“. A vasárnapi összejövetelen kerültek tárgyalásra a jesiva, ill. menza fejlesztésére vonatkozó tervek. Az összejövetelt megelőzte a főrabbi charifesz-dróseja, a Zsidó Ujság-ban is előre hirdetett talmudi témáról („hamekadés beiszüré hanoó“), majd szívből jövő szavakban fordult tanítványaihoz, hogy a jesiva tradícióit őrizzék meg és plántálják tovább. A főrabbi távozása után Grünwald Adolf (Dunaszerdahely) és Schwarcz Jenő (Komárom) ve-

Ma már fogalom „Skrekszalámi“

Skrek Lipót

orth. שאלמי- és kolbászaru gyártmányai elismerten a legjobbak!

Gyártmányaink úgy egész Budapest területén, mint az ország összes városaiban kaphatók. Kérjen mindenhol kifejezetten

„Skrekszalámit“

mert ez a minőség és az íz egyedüli biztosítéka.

Gyár és főüzlet:

Budapest, Dob-utca 27.

Fiókküzetek:

Budapest, Király-utca 7.

Miskolc, Széchenyi-u. 56.

Telefon: József 424-17.

Kedves vevőinknek és ismerőseinknek שנה טובה kívánunk.

zették tovább a gyűlést, amely egész nap folyt. Krausz Adolf (Dunaszerdahely), Stern Simon (Stomfa), Klein (Kiskunfélegyháza), Bok (Nyitra), Goldberger Juda, Eckstein Mór, Templer (Pozsony), Stern Vilmos (Galánta), Stark Adolf (Szászfalva) felszólalásai után meghozták a határozatokat, amelyeket mihezartás és megszívlelés végett minden galántai növendéknek nyomtatásban be fognak küldeni.

— Az egri gaon egy intelme. (Héber levél a szerkesztőhöz). Valóságunk érdekeinek tenne Szerkesztő ur jó szolgálatot, ha a Zsidó Ujság-ban felhívna a hithű olvasóközönséget, hogy a vándor-szojferék áruival szemben ne mulassza el a kötelező óvatosságot. Sokszor előfordult az én gyakorlatomban is, hogy vándor-szojfernél kérdést intéztem az általa áruba bocsátott tefilin és mezüzo eredetét illetőleg és akkor azt a „megnyugtató“ feleletet kaptam, hogy igen megbízható szojfer írja az ő kegszereit és meg is nevezte. En az illetékes rabbinak irtam s felvilágosítást kértem. A válaszból szótán kiderült, hogy az ott lakó szojfer igazán megbízható, de — nem áll összekötetésben az órea hivatkozó egyénnel. Mindezek alapján kellő, az illetékes rabbinál való információ nélkül. A vándor-szojferéknél nem szabad tefilint, mezüzo stb. vásárolni. Áldás arra, aki a tefilin és mezüzo parancsait ilyen irányban is lelkiismeretesen teljesíti.

Schreiber Simon
egri orth. főrabbi.

— Falragaszos felhívások a zsidó erkölcsökért. Egész Szlovenszkóban Jojmkipürkor az imaházak falain és kapujain nyomtatott figyelmeztetés várta az ájtatos hiveket. A rabbi felhívták a legnagyobb ünnepekre gyülekező vallásos férfiakat és nőket, hogy járjanak elől jó példával és fogadják meg ezen a szent napon, hogy szembe fognak helyezkedni az erkölcstelen idők romlott divatjával, ruházkodásban és viselkedésben egyaránt. A felhívás arra szólította fel a hiveket, hogy a nők ne járjanak rövid szoknyában és kivágott derékban, amelyek ujjai sincsenek és kerüljen a közös fürdőket. Együttal tudatják a rabbi, hogy a divatosan öltözött nőket kizárják az I-ten házából és a vallásos közösségből.

— Halálesetek. Erev Jojmkipürkor helyezték örök nyugalomra a bpesti régi orth. temetőben, nemrég elhunyt hitvese mellé, **Goldmann Salamont**, a fővárosi orthodoxia és kereskedelem társadalmának nagy részvételével. **Sussmann** és **Steif** rabbik bucsuztatták szívhezszólan. — **Nemesszalókról** jelenti tudósítónk: „Rojshasonó második napján hunyt el hirtelen, hitközségünk egy érdemes tagja, **Stern Izidor**, 55 éves korában. Temetésén meleghangú beszédekben méltatták az elhunyt érdemeit **Schück Dávid** főrabbi és öccse, **Schück Miklós**. Mindkét beszéd mélyen megindította a végítészességen egybegyűlteket.”

— **Megjelent a „Zsidó Évkönyv”** az 5689. évre. Szerkeszti Kecskeméti Vilmos. Az évkönyvet — amelyből jelen számunkban közöljük **Hartstein Lajos** orth. irodai alelnök cikkét — t. olvasóink figyelmébe ajánljuk. (L. hirdetésünkben.)

— **A marannosok ellen.** A Lisszabon melletti Braganzában évszázadokon át marannosok laktak, akik legutóbb visszatértek a zsidósághoz. A marannosok hitközségének van már kis temploma, ahová péntek este és szombaton gyülekeznek a hívők. Az évszázadok babonája azonban nem vesztett ki a pireneusi félszigeten, mert a braganzai kormányzót felkereste egy női deputáció azzal a kéréssel, hogy ne engedélyezzen zsidó hitközséget, mert tulajdonképpen egy szabdkőmivespárhó megalakításáról van szó. A kormányzó azonban kijelentette, hogy a zsidó vallást tisztelni kell és ezért nem lehet megalakulását megakadályozni. Portugália egyéb részeiben is észlelhető az a törekvés a marannosoknál, hogy levessék a reájuk kényszerített keresztény formáságot.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, oldalszurást, mellszorulást és szivdobogást érez, igyék minél előbb valódi „**Ferenc József**” keserűvizet. Gyomor és belsejorvosok bizonyítják, hogy a **Ferenc József** viz remek természetalkotta hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszertárakban.

Felhívás

Értesítjük t. vevőinket, hogy az őszi idő beálltával a virsli gyártását és vidékre való szállítását megkezdjük.

Viszontelárusítók

saját érdekükben juttassák hozzánk rendeléseiket

és kérik legújabb nagybani árjegyzékünket.

Gyártmányaink úgy árban, mint minőségben versenyen kívül állanak.

REBENWURZL

Magyarország legnagyobb orth. כשר felvágott különlegességei és szalámigyára

Budapest.

Főüzlet: Laudon-utca 3.

Fióküzlet: Király-utca 1.

Sürgőnycim: „LOSZOR”, Budapest.

— **Eltiltják Jeruzsálemben a koldulást.** Legújabb jelentések szerint Jeruzsálemben el akarják tiltani kormányrendelettel az utcákon különösen a nyugati falnál való kérégetést. Mivelhogy körülbelül ezer jeruzsálemi ember él könyörödmányokból, a jeruzsálemi hitközség gyűlést fog összehívni e szegények felségítésére.

— **Zsidó földmivesiskola Erdélyben.** A nagyváradi neológ hitközség sürgetésére az erdélyi kongresszusi hitközségek konferenciája elhatározta, hogy földmivesiskolát állít fel, melyen szegénysorsú vagy árva zsidó fiúk nyernének kiképzést. A terv megvalósításának egyik állomása, hogy nem sokára megveszik a mezőtelegi Telegdy-féle birtokot és ott felállítják a földmivesiskolát. Az új intézmény tehát ugyanazokat a célokat tűzte ki magának, mint a budapesti **Mikéfe**. Tekintettel azonban, hogy a „**Mikéfe**” alapítása a neológ negatív liberálisizmus korára esik, aminek eredménye azután az egész vonalon tapasztalható vallási visszasságok, remélhető, hogy ma, amikor a neológia is valamelyes pozitív zsidóságra törekedik, már másképpen fogják az erdélyi földmivesiskolát vezetni, mint a budapestit.

A m. kir. osztálysorsjátékot a pénzügyminiszter megbízásából a Pénzügyintézet Központ rendezi és bonyolítja le. Október 20-án kezdődik az új osztálysorsjáték. A sorsjegyek mennyisége 80.000, a nyeremények 40.000, tehát minden második sorsjegy nyer! A nyeremények összege több mint 6 millió pengő. A sorsjegyek ára is a régi: egész 20 P, fél 10 P, negyed 5 P, nyolcad 2 és fél P az összes főelárusítóknál. Jutalom 300.000 P, főnyeremény 200.000 P, úgy hogy a legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 500.000 P készpénz. Kisorsolás alá kerülnek továbbá: 100.000, 50.000, 40.000 P stb. stb. pengős nyeremények.

— **Litvániában is bevezették a vasárnapi munkaszünetet.** Az összes litvániai zsidó lapok katasztrófálsnak minősítik a litván kormány ama rendelkezését, amely behozza az általános vasárnapi munkaszünetet. Hiába volt a zsidó képviselők közbenjárása, hiába volt az érdekeltek argumentálása, hogyha kényszerítve van a zsidóság 2 napi munkaszünetre, azzal a gazdasági összeomlás felé rohan, — nem használt semmit.

Családi hírek

Goldstein Arankát, Téglás, eljegyezte **Leitner Jenő**. Sajószentpéterről (Paszab). Minden külön értesítés helyett.

Szerkesztői üzenetek

P. M.: Marannos-ok alatt értjük azokat a zsidókat, akik Spanyolországban és Portugáliában felvették kényszerből a keresztény vallást, de titokban tovább gyakorolták bizonyos zsidó szertartásokat. A „marannosz” szó eredete homályos. Némely meggyőződés szerint két héber szó rejlik a névben: Maranos = maranusz: Őn kényszer-kitért. Más értelmezés az elnevezésben a héber mumar = hitszegő spanyolosított alakját látja — **Fr. J.:** A beküldött rajz még nem üli meg a mértéket, tessék tovább kísérletezni. — **Névtelen kislány:** Gyenge. — **Kemecse:** Horbr = borzadály. — **„Talmid müvhok”:** Sziveskedjék a szerkesztői hitközséghez fordulni. Ugy tudjuk, még nincs elhatározva. — **L. M.-né, Hegyfalu:** A küldött 5 pengőt átadtuk. — **S. J., Báránd:** Forduljon az Orth. Hitk. Tiszviselők Egyesületéhez, Bp., Király-utca 14. — **Beled:** A vers már nem aktuális. — **Bátaszék:** Az Országos Testnevelési Tanács 2058—1926. sz. határozatára kell hivatkozniuk, mely szerint „zsidó vallású ifjak szombaton és izr. ünnepen való levante-gyakorlatzás alól mentesítettek”.

Bpsten 25 éve fennálló egyleti imaház átadó,

teljes berendezéssel. Egyleti rabbiként funkcionálni óhajtok küldjek ajánlatukat „Parnosz bechovajd” jellegre e lap kiadóhivatalába.

Előkelő svájci orthodox család

Baselben keres jó családból való, kellemes külsejű, a németet perfektül bíró, szigorúan vallásos fiatalembert, volt jesiva-bóchürt-t, ki a család 6—10 éves gyermekeivel napi 1—2 órát **chümes-rasi** és **gemoret** tanuljon. Jó hanggal rendelkezők, kik **baromi-schitót** kitanulták, **előnyben**. — Beutazási és tartózkodási engedélyt csak diákok kapnak. Mivel Basel egyetemi város, az állás oly fiatalemberre alkalmas, ki itt néhány szemeszterre az egyetemre beiratkoznék, amihez itt nem szükséges az érettségi. — Teljes ellátást biztosítok és az egyetemi költségeket viselem. — Ajánlatokat, melyekhez 40 fillér portó mellékelendő, „**Basel**” jelige alatt továbbít a kiadóhiv.

Tíz év a bécsi orthodoxiaszolgálatában

Az „**Agudasz Jiszroél**” orth. világszervezet bécsi ifjusági csoportja 10 esztendei működésre tekinthet vissza és ebből az alkalomból az ifjusági csoport minden tekintetben érdekes és szép albumot („**Luachblätter**”), illetőleg naptárt adott ki. Hogy az ifjusági csoport az elmúlt évtized alatt milyen kitűnő zsidó munkát végzett a bécsi orthodoxia körében, mint tömörítette az ifjuságot a Tóratanulás, a vallás és zsidó szociális feladatok szolgálatába, azt a bécsi orthodoxia veterán, de 80 életéve dacára aktív vezére: **Wolf Pappenheim**, meggyőző, tényeket felsorakoztató módon megvilágítja. Az ifjuság vallási szervezésének fontosságáról és irányairól értekeznek **dr. Pinches Kohn**, **dr. Élie Munk**, **Bezalél Stern**. Érdekes és elmozgató cikk **dr. Nathan Birnbaum**-é, aki régi kedvenc-eszméjének: az **aulim-gondolat**nak csinál propagandát (értvén „**aulim**” alatt körülbelül olyasvalamit, amit a talmudban **R. Simojn** ben Jojchoi „**bené alijo**” néven jelez, azaz: az I-tenhez emelkedőket, akik a lelki magasság érdekében különleges kötelességeket vállalnak). Megszívlelésre méltóan értekezik **Merzbach** a késői házasságok ellen. Szerint a fiatal korban való házassodás nem a gazdasági helyzettől, hanem az élethez való optimizmustól, szóval a **bitochojn**-tól függ. Rendkívül ügyesen dolgozta fel a vilnai gaon egyes magyarázatait **dr. Deutschländer** aki ezeket a nyomtatásban meg nem jelent magyarázatokat litvániai gaonoktól hallotta. A „**Mezuzá**” című kis fejtegetés érdekességet nyer írója (**Armand Lipmann**, **Versailles**) által, aki magasrangú és teljesen orthodox életet élő francia tiszt. A prágai orthodoxia egyik vezérére, **Lieben**, a sechitőről értekezik. Még sok, itt nem említett cikk, héber rész, szép illusztrációk teszik a naptárt értékesé.

Mi, Magyarországon, sóhajtvá lapozgattunk e könyvben, mert nemcsak nem produkálunk ehhez hasonlót, de az ilyen kiadványok utáni kíváncsiak még nem is nyilatkozik meg nálunk. Mindezek után szívből kívánjuk, hogy a vallásunk szolgálatában álló ifjusági csoport a következő évtizedben az elsőhöz hasonló eredménnyel harcoljon szent ügyünkért.

Orthodox uricsaládnál

két uriember részére I. emeleti szépen berendezett uccai szoba, Opera közvetlen közelében, teljes ellátással, (fürdőszoba használatlalt) november 1-re kiadó. — Cim a kiadóhivatalban.

Elsőrendű nőikalapszalonn tanuló lányokat felvesz.

(Szombaton zárva.)

VII., Paulay Ede-u. 26. III. 15.

REMÉNY

zsidó ifjusági folyóirat. Zsidó kisregények, elbeszélések, szavaló versek stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**. Előfizetési díj: negyed évre P 2.— Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Magyar ucca 3.

Mindennemű, az asztalos szakmába vágó munkát gyorsan és pontosan eszközölök. Előszoba és konyhaberendezések raktáron.

Baumgarten E.

asztalosmester
Budapest, VII., Dob-utca 27.

„מנהגי ישראל ותקנות”,
nebst Gebräuche des Nojda Bijehüdo, R. Elije Wilner, Chassam Sojfer 4 österr. S. — „Dovor Beitoi” 5 grosse Bände: Drosches auf jede denkbare Gelegenheit, wie Bar-Mizve, Hespel, u. s. w. Preis 25 S. Von hervorragenden Darschonim, hebräisch, 2 Bände S 10, „Simchas Hanefes”: müser u. dinim 5 S. — „Zeeno Ureno” 8 S. — Diese, wie auch andere Sforim in leichtem judisch-deutsch. — Gegen Vorauszahlung. **Rabbiner J. KRAUSZ**. **Lackenbach** (Burgenland).

Rabbi Akivó

Történelmi elbeszélés a jeruzsálemi szentély elpusztulása idejéből.
Irtá: Dr. Lehmann. Fordította: Dohány R.

27. (Folytatás.)

— Kényszeríteni akarnak bennünket bálványokat szolgálni és szombaton dolgozni. Mennyire szeretném népemet harcra és győzelemre lelkesíteni, de hát ki fogja a kítaszított, talált ifju hangját meghallgatni?

Egy napon szomoruan lépett Simeon nevelő atya elé.

— Mi bajod fiam? — kérde tőle.

— Különös álmom volt az éjjel — felelé az ifju. Álmomban úgy tűnt nekem, mintha magas hegyen állanék s a csillagokba tekintnék. Ekkor hirtelen egy trombita harsogó hangját hallottam. Az eget lángtenger takarta el, a csillagok eltűntek s a ketté nyíló sugártengerből egy hatalmas hadsereget pillantottam meg. Szem még soha sem látott olyan csatafényt és pompát. Kocsik és lovasok, karddal ékített vitéz csoportok, villogó lándzsák, számtalan zászlók a zsidó törzsek jelvényeivel diszitve, a Leviták arany hárfákkal, melyeken Izrael győzelmes, fényes jövődjét énekeltek meg. Údv neked Izrael, énekelték, mert jön a Messiás! Ezután egy hatalmas hintó jött s a pompás kocsiban egy vitéz állott, büszkén s mozdulatlanul s midőn arcába pillantottam, a saját arcvo-násaimat ismertem fel benne! Megijedtem álmomban — és felébredtem. Jaj nekem, hogy engem, a kítaszított, talált gyermeket ilyen-álmoltságok zavarnak — sóhajtottam fel.

— Ne emészd magadat fiam, — válaszolt Lévi, talán még kiderül származásod titka. Midőn találtalak, egy zsinór volt a nyakadba fűzve, melyen egy arany érem függött a hasmonai királyok idejéből. Egy szekrényhez ment s az érmét kivette. Ekkor megnyílt az ajtó s egy idegen lépett be. Lévi feléje sietett és barátságosan kezét fogtak.

— Lévi — kiáltá Reüvén — ki adta neked ezt az érmét?

— Egy gyermek nyakáról vettem le, kit vihar- és zápor esőben a vízből kihuztam, hol szegény biztosan megfult volna.

Hol találtad azt a gyermeket, Lévi?

— Bész-Lechem közelében.

— És mi lett abból a gyermekből?

Egy jámbor, nemesszívü, szellemenben és testben egyformán erős ifju. Nézd itt van!

Ekkor megpillantá Reüvén a fiatal Simeont, Lévi elbeszélte Reüvennek Simeon álmát.

— Valóban kiáltá Reüvén — Salamon a trónon nem lehetett szebb nála. Menáchem, üdvözlöm benned az Örökkévaló felkentjét, népemnek segítőjét és szabadítóját!

Simeon elsápadt.

— Menáchem? — dadogá — engem Simeonnak neveznek!

— Oh, dehogyan — viszonzá Reüvén — Téged Menáchemnek hívnak, »vígasz talónak«; atyádat Chizkijóhúnak, ő Dávid utóda. Én magam tettem ezt az érmét a nyakadra, körülbelül 17 évvel ezelőtt. A felém fordított oldalán egy pálma van, a másik oldalán egy szőlőtökének kell lenni.

És Reüvén elbeszélte mindent amit a fiu származásáról tudott és a titokzatos eltűnéséről, melyhez különféle jóslatokat fűztek.

Másnap mind a hárman Bész-Lechembe utaztak.

Chizkijóhü és felesége már rég elhaltak, de az ottani nép emlékezett mindenre, mi az elveszett gyermekkel összefüggésben volt s nemsokára az a hír terjedt el a tartományban, hogy — a Messiás eljött.

Már számosan jöttek is neki hódolni. De a nagyobb rész így kiáltott:

— Fel Usába, halljuk, mit mond Rabbi Akiva. Az ő szava határozon, hogy a szabadítás időpontja itt van-e?

És az új Messiás Usába vonult mostohaatyja, Reüvén és nagy néptömeg kíséretében. A tartomány minden részéből seregestől jött a nép, hogy a »Messiást« láthassa és önmagának fogalmat alkothasson róla. Usa városa nem volt képes a vendégeket mind befogadni s így a legtöbben kénytelenek voltak a mezőn tanyát ütni, hogy ott legalább meghálhassanak. Az izgatottság napról napra nőtt.

Közben az Usában összegyűlt bölcsök tanakodtak, vajjon lehetséges-e, hogy a Messiás már eljőjön? Többen még nem találták erre az időt elérkezettnek.

Mialatt a bölcsök között a vélemények megoszlottak, megérkezett Menáchem. Megjelenése mindenkit elbűvölt. Magas, daliás alakja, gyönyörű, nemes vonásu arca, szikrázó szeme, — egy pillanat alatt minden szívet meghódított és ki-mondhatatlan benyomást keltett.

— Ez a »messiási király!« — kiáltotta Rabbi Akiva lelkesedéssel. Felemelkedett s az ifju elé ment e bibliai szavakkal:

»Egy csillag lépett elő Jákob-ból, egy jogar emelkedett Izraelből. Edom zsákmánnyá lesz, míg Izrael hőstetteket fog véghez vinni.«

Erre az ifju Rabbi Akivához ment, megölelte és megcsókolta, mire a gyülekezet egyhangulag ismételte Rabbi Akiva szavait: »Egy csillag lépett elő Jákobból!«...

E pillanattól kezdve a Messiást: Bar Kochva, azaz »a csillag fiának« nevezték.

Miután a Messiás Rabbi Akivától s Izrael többi bölcsseitől el lett ismerve, az egész tartományból elősereglettek a zsidó harcosok Róma ellen.

De Bar Kochva nem mindenkit vett fel seregébe. Csak, aki be-tudta bizonyítani bátorságát.

(Folyt. köv.)

A „Machziké Hadosz“ figyelmébe

(Levél a szerkesztőhöz)

A Zsidó Ujság múlt számának egyik vezércikkéből örömmel vélem kiolvasni, hogy a „Machziké Hadosz“ újra meg fogja kezdeni működését. E szervezetenek valóban óriási tere volna az orthodox vallási élet megerősítésében, különösen olyan pontokon, amelyek eddig különféle okokból mellőztek. Ezekhez sorolható a Sussmann rabbi urnak — a Zsidó Ujság-ban említett — prédikációja által érintett fontos problémán kívül sok más, kicsinek látszó, de azért megszívlelendő dolog. Ilven az ájtatossági könyvek hibátlan volta. Ki törődik például azzal, hogy az általánosan használatban levő szlichesz telve van sajtóhibákkal? A szlichesz-napokban egyesek bosszankodnak, Jojmkipur után elfelejtik az egészet, hogy — jövő évre megint bosszankodjanak. Az elhalt szlichesz-napokban alkalmam volt átézni, hogy a sorok ellenőrzés után kiabálnak. Ugy azok a sorok, amelyek benne vannak, mint azok is, amelyek — hiányzanak. Így például a 86. o'dalon a pizmojn-ból egy teljes sor kimaradt. (Ugyanez az eset a kinojsz-nál is.) Sokszor nem tudjuk a hé-t megkülönböztetni a chesz től. P.d. aharojnim (Ároniták) helyett achrojnim (utolsók) olvasható. S ehiba például e kifejezésnél: „simchó hamchüllol bagójim“ (helyette áll: hamhüllol) egyenesen blaszfémia, káromlás számba mehet. Ugyanez a helyzet az ünepi „machzerlik“-ban is. A szükeszi műszámban pld. hianvzik a „veén anachnü jechoj-lim laalojsz veléroajsz“ (véikeink

folytán nem záródokolha unk a szentélybe) szövege, ami a sólajs rególim egyik legfontosabb fohásza. Az utolsó peszach-esti kidüs szövegébe a שמחה-ima is be van iktatva, helytelenül stb. stb. — Ezekkel a dolgokkal, amelyek az orthodox zsidóra nézve oly fontosak, nem törődik senki és ezért itt is tág és hálás terrénuma volna a „Machziké Hadosz“ munkájának.

Hirschfeld Mátyás
Vác.

Kundmachung.

Wirkungsvolle Werbung in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie Z. B. Barmizvo, Chasene u. s. w. Gast u. Antrittsreden verfertigte von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter strengster Discretion. Honorar von 5 P aufwärts 50 H. Porto rekommandirt im voraus erbeten. Um rechtzeitige Aufträge bitten!

Rabbiner Israel Braun

vorher in Halle (Deutschland),
Budapest, Szövetség ucca 43.

Ratzburg Salamon

könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.
מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Ünnepek előtti napon nagy barchesz-vásár

Kétszersült szükségletét legkisebb mennyiségben is postán beszerezheti

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és
Budapest, VII., Dob ucca 22. teasütemények gyárában

— A keksz és kétszersült tej, ill. vaj nélkül készül! —
Telefon: József 423-65.

Most jelent meg!

Menorah- könyvek

a világirodalom zsidó remekei.

1. DISRAELI: David Alroy
2. FRANZOS: A Pojácá I.
3. " " " II.
4. ZANGVILL: A snorrerek királya
5. MENDELE MOCHER SZFURIM: A sánta Fiske

Diszes angol vászonkötésben, valódi arannyal, tokban.

Ára P 44.—

Előnyös havi részletfizetésre is kapható.

Menorah-könyvkiadóvállalat
Budapest, Andrassy-u. 17

Ujfehértó! Uj szerencse!

Már számos nagy nyerményt fizettem ki eddig is szerencsés vevőimnek.

Rendeljen tehát mielőbb cégemnél

I. osztályra sorsjegyet,

huzása okt. 20. és 23-án.
Sorsjegyek ára: Egész 20 P, fél 10 P, negyed 5 P.

Tisztelettel

Stein Bernát osztálysorsjegy-főelárusító, Ujfehértó.

4-5 fiatal bóchert

felveszek tőlre, olyanok, kik képesek heti 1 és fél-2 lap gemóre tójszefesz-t tanulni. Kaphatnak ugy kosztnapokat, mint elsőrendű privátkosztot. Mielőbbi jelentkezés kívánatos.

Rosenberg Mózes

Püspökladány.

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból nem vállalunk felelősséget.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A mezőcsáti orth. izr. hitköz-
ség pályázatot hirdet részben osz-
tott, államegélyes iskolájánál le-
mondás folytán megüresedett ta-
nitónői állásra. Fizetés törvényes
és lakbér. B-listások előnyben.
Kötelessége: díjlevél szerint. Pá-
lyázati határidő október 15. Kel-
lően felszerelt kérvények az izra-
elita iskolaszékhez küldendők. —
Glattstein Aladár iskolaszéki elnök.

A hajdusoboszlói talmudtóra
keres, megegyezés szerint, követ-
kező zman-ra nő vagy nőllen
melamedot "עברי הומש ויש" és kezdő
נריה-tanulókhöz. — Pályázatok
igény megjelöléssel: Főrabbi, H.
Szoboszló címre küldendők. Utí-
költség csak megválasztottnak té-
rittetik meg.

Orthodox sakter és előimád-
kozó kerestetik, Heves megyébe,
Domoszlóra. Kisigényű, kisesaládu,
orthodox rabbittól való bizonyítvány-
nyal rendelkezők küldjék bizonyít-
ványmásolattal és fizetési igényük-
kel megjelölt ajánlatukat Weisz Je-
nőhöz.

Ujdonság! Sajtó alatt!

A csodarabbi!

Rendkívül mulattató darab, úgy
olvasásra, mint előadásra.

Aktuális minden alkalomkor.
Megrendelhető utánvétellel vagy a
pénz előzetes beküldése mellett a
szerzőnél: **Schvarcz Izidor**
tanító, Kiskőrös. — Ára:
füzetenként P 1.60. — Előadási
engedély 4.— pengő.

Uj héber könyvkereskedés!

Szántó Zsigmond

könyv- és papírkereskedése
VII., Sip-u. 12. (a hitközség székhá-
zában) megnyílt. Ajánlja legolcsóbb napi
áron az összes ünnepi és alkalmi szer-
tartási cikkeket, u. m. Taleszim, Tefillin,
Machsorim, Szidurim, stb. Jahrzeitáb-
lak legolcsóbban csak itt rendelhetők
meg.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vas- tagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelítség levelek kettős bo-
ritékban válaszleveggyel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetit
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

Allást nyer

KERESTETIK szigoruan vallásos,
gyermektelen házaspárhoz, fő-
zéshez értő zsidó leány. Leve-
leket „Családtag” jelíggere a ki-
adóba kérek.

Allást keres

HÁZNÁL vagy házonkívül minden-
nemű ruhavarrást elvállal fiatal
szobattartó hölgy. Sonnenfeld
Mórné, Szondy-utca 40. fszt. 6.

Különféle

KONFEKCIÓ, divatárus forgalmas
utcában négy kirakatos helyi-
séget megfélezném, vagy tár-
sát keresek. — Kiadói jelige:
„Szombatot tartóval.”

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű la-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomtatvány a legkifogástala-
bul készül **Schwartz Lipót**
könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós. Kérjen áraján-
latot.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírközüzmében Debre-
cén, Hunyadi-utca 14.

Felelős szerkesztő és kiadótelefonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI, Próféta ucca 7

Jesiva Putnokon.

Teitelbaum Heimann főrabbi ve-
zetése alatt jesiva nyílik meg, men-
zával egybekötve. Jó előmenetelű
böcherok irataikkal ünnep után
jelentkezzenek főrabbinál.
Csakis komolyan tanulni
akarók vétetnek fel.

ארמיה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS gyári orth. főrabbi
ar hecserével állítja

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiadló minőségben minden —
szer, csemege- és élelmiszer
üzletben kapható. — **Opárta:**

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 14.—
Telefon: 8—22

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest” 161.

ארמיה. כשר

A magyar közélet, publicisztika és iro-
dalom kiünöségeinek nagyértékű írá-
sait hozza a

ZSIDÓ ÉVKÖNYV

második kötete az 5689-ik bibliai évré.
Ára: P. 7.50 — Szerkesztette Kece-
keméti Vilmos. — Kiadóhivatal: Bu-
dapest, Mátyás-tér 17. Tel. J. 363.61.

Naplár, krónika, publicisztika, tuda-
mány, művészet, filozófia, utleírás,
visszaemlékezés, történelem, novella,
vers gazdag gyűjteménye a 250 olde-
las díszes, illusztrált kötet.

Harcot, nevel, gyönyörködötet.

A „Zsidó Évkönyvbe” irtak többek kö-
zött: Bakonyi László, Eulenberg Sa-
lomon, Csörgő Hugó, Dési Géza, Fábi-
án Béla, Friedmann Dénes, Gábor
Gyula, Gál Jenő, Grauer Vilmos, Haj-
du Marcel, Hajdu Miklós, Hevesi Si-
mon, Kaszab Aladár, Kecskeméti Adolf,
Kiss Arnold, Kohner Adolf, Lebovits
József, Pakots József, Polónyi Dező,
Rákosi Jenő, Reich Koppel, Rosenák-
né Beer Blanka, Rosenák Miksa, Sze-
bő László, Vajda Zsigmondné, Wal-
lenstein Zoltán, Wallis Antal, Weisz
Miksa, Winklerné Munkácsi Noámi,
Wertheimer Adolf, Zahler Emil stb.

AZ EGRI JESIVA

felvesz jó modoru, vallásos böcher-
kat, kik gemöre tojszefeszét egyedül ta-
nulni tudnak és akarnak. Kosztá-
pokkal és lakáspénzzel ellátatnak.
(Órákat is adhatnak.) Mielőtt valaki
ide jönne, küldje be kszávu-másolatit
és értesítve lesz, hogy jöhet-e.
Schreiber S. főrabbi, Eger.

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenként egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
6 — P 10.—
KÖLFÖLDRE : 1 — P 22.—
Postascheckekontó-szám: 50 791.

Eszrog-ügy Szükesz után

Az elmúlt ünnep kellemetlen
meglepetést hozott a pesti zsidó-
ságnak. Ünnep előnapján eltűnt az
eszrog a piacról; illetve a rendel-
kezésre álló kevés áru méreg drá-
ga volt. Csak tervszerűségről lehet
szó, mert a vidéken egyáltalában
nem volt észrevehető az eszrog-
hiány. Ugyanaz történt, mint
Omojsz próféta mondta 2600 év
előtt: »lehaktin éfo ülhad-
dil sekek, kisebbtik az éfo-t,
nagyobbítják a sulyt — a mi már
nyelvünkre lefordítva azt jelenti:
csökkentették az árumennyiséget
és felemelték az árat.» (Vagyis
ezáltal felhajtották az árat.) Ha
talmudi bölcsünk e bibliai kijelen-
téssel kapcsolatban a legsúlyosab-
ban elítélik a »mejakré hase-
órim«, az árfelhajtók eljárását,
habár csak egyszerű kereskedelmi
spekulációról van szó, annál su-
lyosabban esik latba, ha a vallá-
si szükségleti tárgy lesz rideg és
kíméletlen üzleti eljárás objektu-
ma. Mi lett a következmény? Szá-
zával eszrog nélkül maradtak Pes-
ten, ahol sok házban — a szüko-
nehézségek miatt — csak az ün-
nepi csokor jelzi a Szükeszt. Igaz
ugyan, hogy sokkal szebb volna,
ha mindenki már erev-jomtev előtt
szerezné be az eszrogot és arra
ügyelne, hogy helyes alakú, hibít-
lan példányt vásároljon, a miczvo
szép formában való kivitele céljá-
ból. A valóság azonban az, hogy
a zsidóság egy tekintélyes része
csak erev szükojszokor vásárol és
ezek nagyrésze ebben az évben a
spekuláció miatt elesett a miczvo-
tól.

A visszasság bekövetkezése is
azt mutatja, hogy igazunk volt, a
mikor immár három éve a »Zsidó
Ujság«-ban felhívjuk az illetékesek-
ket az ügy kézbevitelére. Német-
országban például ilyen spekulá-
ció még a háború kellős közepén

sem volt lehetséges, mert ott a
konzervatív rabbiégysület vette
kezébe az eszrogszállítást, ugy-
szólván teljesen altruisztikus al-
apon. Ezért üdvözöltük melegen an-
nak idején azt az indítványt, hogy
az orthodox hitközségi tisztviselők
égysülete eszközölje a szállítást,
kiesiny haszonnal, az égysület ja-
vára.

Meg vagyunk győződve róla,
hogy bármilyen szervezet, ha ke-
zébe venné a dolgot, keresztül is
tudná vinni. És itt a »Machziké Ha-
dosz« égysületre gondolunk, mint
amely legalkalmasabb e célra. A
»M.H.«-nak meg van az erkölcsi
tekintélye, hogy beleszólhasson a
dologba. Mert itt nem csak arról

van szó, hogy az eszrog az áru-
elvonás által drágul és sújtja a
szegény embert, hanem arról is,
hogy ne szoktassa le a spekuláció
a könnyü veretű zsidót az eszrog-
ról való lemondásra.

»Aki visszatartja a gabonát,
elátkozza a nép, de áldás száll
arra, aki azt áruba bocsátja.«
Bölcs Salomon e Mislé-mondásá-
nak áldása a legnagyobb mérték-
ben vonatkozik az eszrog-ra is.
Akadon már végre egy fórum, a
mely az eszrogot a nép közé jut-
tató szerepre vállalkozik, mert ez
elsősorú közérdek volna. A mos-
teni Szükesz után ez az eszrog-
ügy igazán nem »Eszrojmim nach
Szükesz«.

A Jojmkipüri orgona

Érdekes levélváltás került a nap-
világra a mult héten a neológ saj-
tó utján. A szolnoki neológ rabbi
levelet irt hitközsége előljárosá-
gának, amelyben abból indulva ki,
hogy a szombat eső ünnepen
nem fujnak sajjort, arra kéri
az előljároságot, hogy szüntesse
be ennek analógiájára az orgona-
játékok, legalább Jojmkipür nap-
jára. Az előljároság úgy cseleke-
dett, mint az egyszeri szolgabíró,
aki elrendelte, hogy a zsidó la-
kósok tartoznak ünnepi sátraikat
10 napon belül lebontani — azt vá-
laszolta ugyanis, hogy e dolog-
ban csak Jojmkipür után fog
dönteni. A rabbi azonban nem
hagyja magát s azt ajánlja, hogy
kérdézzék meg hivatalosan a rabbi-
szemináriumot, az orgonát illető-
leg.

Nem tudjuk, milyen célból ad-
ták ki e levélváltást? Kit akart
a közzététel nevétségessé tenni?
A rabbi, aki a neológ tradíciók-
kal akar szembehelyezkedni? Az

előljároságot-e, amely nem követi
lelkipásztora szavát s nem akarja a
dolgot a rabbiszemináriumra biz-
ni, amely elveihez híven mégis
csak az orgona mellett fog nyil-
latkozhatni? — Mindez ne ér-
dekeljen bennünket, csak okulásul
jegyezzük meg magunknak az eset
ama tanulságát, hogy az ortho-
dox zsidó tradíció alapjának elha-
gyásával szeszélyes össze-vissza-
ság uralkodik a felekezeti életben.
Hogyan harcoltak, mennyi buzga-
lommal a Chorinok, a Geigerek,
a Hochmuthok az orgonáért s most
szellemi örökösök megtagadják
őket és senki nem mer védelmük-
re kelní? Am az orgonarendszer
oly típusokat nevelt, amely már
nem tud — ha akarna is — iná-
kozni még akkor sem, ha az orgo-
nát eltávolítják. Az orgona eltá-
volítása csak első lépés az
uton, amelyre a reform-zsidóknak
lépniük kellene, ha nemcsak név-
leges és — szavakban konzervatív
zsidóságot akarnak.